№ 276. Sobota 3. Grudnia 1859. Rok wydania 49.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkami dziennym i tygodniowym, tudzież z Rozmaitościami co Środy kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 cent. W. A. — Insercya w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Wiedeń, 30. listopada. Dnia 28. listopada 1859 wyszedł w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu i został rozesłany LVIII. zeszyt Dziennika praw państwa.

Zeszyt ten zawiera:

Nr. 206. Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 9. listopada 1859, względem rozszerzenia przepisu oclenia głównego urzędu celnego Teplic w Czechach.

Nr. 207. Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 17. listopada 1859, względem zniesienia służbowej posady granicznego inspektora w Hallein.

Nr. 208. Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 19. listopada 1859, z sprostowaniem zawartych w dekrecie ministerstwa skarbu z 20. października 1859 przepisów celnych na olej konopny, lniany i rzepakowy.

Nr. 209. Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 20. listopada 1859, prawomocne we wszystkich krajach koronnych względem zaprowadzenia marki stęplowej po 72 centów.

Nr. 210. Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych i policyi z 22. listopada 1859, prawomocne we wszystkich krajach koronnych, w których jest obowiązujące rozporządzenie ministeryalne z 23. sierpnia 1858, nr. 129 Dziennika praw państwa, względem składania przysięgi do wykonywania politycznego urzędu sędziowskiego.

Nr. 211. Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z 25. listopada 1859, którem się ogłasza rozpoczęcie czynności c. k. wiedeńskiej komisyi budowniczej.

Nr. 212. Rozporządzenie ministrów spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, policyi i nadkomendy armii z 27. listopada 1859, prawomocne we wszystkich krajach koronnych, którem na mocy najwyższej uchwały z 25. listopada 1859 wydają się niektóre uzupełniające przepisy do powszechnego regulaminu prasy z 27. maja 1852 nr. 122 Dzien. praw państwa.

Sprawy krajowe.

(Posiedzenie komisyi obradującej nad ustawą gminną na dniu 19. listopada.)
(Ciąg dalszy.)

§. 41. „Kto bez uniewiniającego powodu odrzuca wybór albo „nie chce dalej piastować przyjętego urzędu popada grzywnie aż do „stu zł., którą na rzecz kasy miejskiej oznaczać ma urząd po„wiatowy.“

Jeden z członków komisyi zarzuca niejasność temu paragrafowi. Paragraf 40. oznacza stałe powody uniewiniające, powyższy zaś paragraf 41. używa wyrazu *„powody uniewiniające“* w zupełnie ogólnikowem znaczeniu. Możnaby przeto snadnie mniemać, że uchodzą jeszcze i inne jakie powody.

Mowca proponuje ułożyć w następujący sposób wstęp pomienionego paragrafu: *„Kto bez takiego uniewinniającego powodu (§. 40.) odrzuca wybór i t. d.“*

Wniosek ten przyjęto większością głosów.

Wracając do osnowy paragrafu przypomina prezydujący, że ustawa wydaje się dla gmin ludowych, grzywna więc 100 zł. wydaje się za wielka i mógłby już wystarczyć wymiar kary od 1 do 20 zł.

Jeden z członków komisyi wnosi oznaczyć karę od 10 do 20 zł. w. a.

Inny członek komisyi nadmienia, że ustawa nigdzie nie zawiera postanowienia, jak można opornego przymusić do przyjęcia wyboru. Przybiera owszem pozór, że złożeniem grzywny pieniężnej mozna się okupywać od wyboru.

Na to wnosi jeden z członków: *że ten, kto nie chce przyjąć wyboru, jaki na niego padnie, powinien być karany nie tylko materyalnie ale i moralnie i przeto należałoby go na przyszłość pozbawić prawa głosowania.*

Do tego wniosku przybywa poprawka, *że ten, kto zapłacił najwyższą grzywnę i uwolniony został od pełnieniu służby, ma być na następny peryod wyborów wprawdzie obieralnym ale nie uprawnionym do głosowania.*

Dwóch członków komisyi przemawia za ułożeniem projektu, wyrażając, że grzywna aż do 100 zł. nie jest za wielką, bo ustanowiono tu tylko *maximum*, a władzy przysłuża prawo nakładać na opornych stopniowe kary pieniężne. Jeżeli zaś ukarany mimo to nie chce przyjąć wyboru, to nie stosowną byłoby zmuszać go dalej, bo po jego działaniu nie możnaby wielkiej dla gminy rokować korzyści. Jeden z obudwu tych członków podaje zatem wniosek: *że przeciw temu, kto zapłacił najwyższą karę pieniężną 100 zł., nie można dalszego używać przymusu.*

Przy głosowaniu nasuwają się następujące pytania:

1) Jak wielką powinna być kara i na czyją ma przypadać korzyść?

2) Kto ma ją nakładać?

3) Czy obok grzywny pieniężnej ma zachodzić także i utrata prawa do głosowania?

4) Czy ukaranego najwyższą grzywną można zmuszać i dalej, by przyjął wybór.

Na pierwsze i drugie zapytanie odpowiada komisya większością głosów w myśl przyjętego do projektu wniosku referenta.

Co do 3go zapytania oświadcza się większość głosów za odrzuceniem podanych w tej mierze wniosków i poprawek, odpowiada zatem w sposób zaprzeczający:

Ad 4) przyjmuje większość głosów podany wniosek i nie przyzwala na dalszy przymus.

Jeden z członków komisyi wnosi, ażeby przyjąć postanowienie: *że władzy ma przysłużać prawo kogoś, kto z ważnych powodów odrzuca wybór, uwolnić od przyjęcia tego wyboru.*

Przeciw temu wnioskowi zarzuca referent, że jest tylko modyfikacya wniosku, który podał wnioskodawca przy §. 40, i który odrzucony wówczas i teraz zasługuje na odrzucenie.

Przy głosowaniu oświadcza się większość za przyjęciem tego wniosku.

§. 42. „Wójt, przysiężni i ich zastępcy mają przy rozpoczęciu „urzędowania w ręce wysłannika urzędu powiatowego, w samem „miejscu gminy i w przytomności wydziału gminnego pod przysięgą „złożyć zaręczenie na wierność i posłuszeństwo Cesarzowi i su„mienne wypełnianie swych obowiązków.“

„Reszta członków reprezentacyi gminnej składa takie zarę„czenie w ręce wójta.“

Jeden z członków komisyi wnosi poprawkę, by zamiast wyrazu *„wysłannika urzędu powiatowego“* przyjąć *„przełożonego urzędu powiatowego.“*

Wniosek ten popierany od czterech członków komisyi przyjęto przy głosowaniu większością głosów.

Jeden z członków komisyi proponuje, *by zwierzchność gminy składała przysięgę rzeczywistą.*

Na to podnosi prezydujący, że wprawdzie rzeczywista przysięga a zaręczenie pod przysięgą różnią się od siebie, ale że znajdują się sekty religijne, jak np. Mennonici, którzy cale nie składają przysięgi, przeto ze względu na te sekty mógłby wystarczać wyraz: *zaręczenie pod przysięgą.*

Wyraz *„zaręczenie pod przysięgą“* przyjmuje komisya większością głosów.

Jeden z członków komisyi nadmienia, że zbyteczną jest, by zastępcy przysiężnych składali z góry zaręczenie pod przysięgą, bo łatwo się zdarzyć może, że nigdy nie przyjdzie im zastępować przysiężnych. Aby więc nie mnożyć przysiąg, proponuje mowca wymazać w paragrafie słowa: *„i ich zastępcy.“*

Przeciw temu zarzucają, że powołanie zastępców przysiężnych może być często tak nagłe, że zaledwie starczy czasu pociągnąć ich do przysięgi.

Podobnie jak sąd odbiera przysięgę od detaxatorów tylko na wypadek *(in eventum)*, podobnie jak w dawniejszych czasach sędziowie składali przysięgę tylko *in eventum*, mogą i zastępcy przysiężnych składać zaręczenie pod przysięgą.

Wniosek pozostaje w mniejszości a utrzymuje się ułożenie projektu.

§. 43. „Wójt i przysiężni będą wybierani na trzy lata, reszta „zaś członków reprezentacyi gminnej na sześć lat.“

§. 44. „Po trzech latach występuje połowa członków reprezen„tacyi gminnej, lecz jest nanowo obieralną.“

„Pierwsze wystąpienie dzieje się za pomocą losowania.“

„Następnie występują ci członkowie, którzy całych sześć lat pełnili funkcye bez ponownego wyboru.“

Obadwa paragrafy przyjęto jednogłośnie bez debaty.

§. 45. „Wójt i przysiężni muszą mieć stałą siedzibę w miejscu.“

Paragraf ten odpada z powodu powziętej przy §. 38 lit. *b)* uchwały.

§. 46. „Zewnętrzne znamię wójtowskiej godności stanowi „przepisana tarcza z orłem, którą na skórzanej przepasce nosi się „na piersiach.“

Referent nadmienia, że zachował używane w kraju znamię.

Jeden z członków komisyi mniema, że względy, które zniewoliłyby do zaprowadzenia tego znaku, nie istnieją więcej, proponuje zatem wymazać pomieniony paragraf.

Przezydujący zwraca uwagę, że wójtowie przykładają wielką wagę do tego znaku, dlatego należałoby przyjąć do ustawy postanowienie, że wójt może nosić podobne znamię.

Jeden z członków komisyi popiera wniosek na wymazanie paragrafu, utrzymując, że wójt znany zarówno w gminie jak i w urzędzie powiatowym nie potrzebuje żadnego znaku.

Dwóch członków komisyi oświadcza się za potrzebą znaku, bo wójt styka się nietylko z gminą i urzędem powiatowym, ale także i z postronnemi osobami. Jeden z tych członków wnosi, *żeby znamię wójta składało się z laski, której gałkę tworzyć ma pieczęć gminna*, a wójt mógłby jej zaraz używać w razie potrzeby.

Przezydujący nadmienia, że laska może się łatwo zgubić a pieczęć mogłaby posłużyć na zły użytek.

Wnosi też, *by postanowić w zasadzie, że wójt jako godło swej wójtowskiej powagi powinien mieć jakiś znak a dopiero instrukcya ustanowi, z czego znak ten będzie się składał.*

Wniosek ten przyjęto większością głosów.

§. 47. „Urząd radnego jest bezpłatny.“

„Przysiężni i ustanowieni na pojedyncze okręgi urzędu pomo„cnicy wójta wolni są od robót na cele publiczne i gminne.“

„Wójt oprócz tego wolny jest od kwaterunków wojskowych.“

„Jeżeli wójt i przysiężni nie uzyskują temi korzyściami do„statecznego wynagrodzenia za swe trudy, wyznaczy wydział gminy „rodzaj i wysokość nagrody.“

„Na wszelki wypadek należy się wójtowi i przysiężnym wy„nagrodzenie za poniesione gotówką wydatki, połączone z prowa„dzeniem spraw.“

„Pociąganie tax i zrywek jest zarówno wójtowi i przysiężnym „jak i radnym i zastępcom zakazane.“

Pierwszy ustęp przyjmuje komisya jednogłośnie bez debaty.

Do drugiego wstępu nadmienia jeden z członków komisyi, że nie ma potrzeby ustanawiać pomocników wójta, bo przysiężni przeznaczeni są wspierać wójta w urzędowaniu.

Im większa gmina tem więcej jest także przysiężnych i członków wydziału, a z ośmiu przysiężnymi może sobie każdy wójt dać radę.

Zresztą w moc §. 18 musi mu gmina przydać potrzebnych pisarzów i służbę.

Jeżeli zaś ustanowiony będzie jaki pomocnik, to jako prostego sługi gminy nie należy go w równej kategoryi stawić z wójtem i przysiężnymi.

Przy głosowaniu utrzymuje się większością głosów drugi ustęp, jak jest ułożony w projekcie.

Ustęp 3 przyjęto jednogłośnie.

Do ustępu 4. proponuje jeden z członków komisyi wspomnieć także o wynagrodzeniu pomocnika, dlatego należałoby ustęp ten ułożyć w sposób następujący: Jeżeli wójt, przysiężni, tudzież i pomocnicy itd.“

Wniosek ten przyjęto większością głosów.

Ten sam członek komisyi wnosi do 5. ustępu, by i pomocnikom nagradzać poniesione gotówką wydatki.

Przezydujący mniema, że wniosek ten wypada odroczyć do drugiego odczytu, aż się poweźmie postanowienie, jakie sprawy będzie załatwiać pomocnik.

Na teraz należy postanowić tylko w zasadzie, czy pomienione gotówką wydatki mają być wynagrodzone.

Zasadę, by wynagradzać potrzebne gotówką poniesione wydatki przyjęto jednogłośnie.

Ustęp 6. przyjmuje komisya jednogłośnie bez debaty.

§. 48. „Wójt, przysiężni i radni tracą swój urząd, jak tylko „zajdzie jakiś wypadek, któryby ich wykluczał od obieralności.“

„Mogą także z ramienia urzędu powiatowego za zaniedbywanie się w obowiązkach urzędu i złamanie przysięgi być usunięci od urzędu.“

Jeden z członków komisyi podaje wniosek przeciwny, że *urzędowi powiatowemu należałoby pozostawić tylko prawo zawieszenia, a dopiero wyższej władzy prawo usunięcia zwierzchności gminnej z urzędu, a nadto wypadałoby naprzód wysłuchać w tym względzie i reprezentacyi gminnej.*

Referent nadmienia przeciw temu, że usunięcie o ile w tym §. odnosi się do zwierzchności gminnej, rozciąga się tylko na zawieszenie, zupełnie usunąć od służby może według §. 97 tylko władza obwodowa, bo właśnie władza obwodowa jest tą instancyą, która według projektu powołana była mianować i potwierdzać zwierzchność gminną.

Ponieważ jednak w moc uchwały komisyi ma urząd powiatowy potwierdzać wybór wójta i przysiężnych, to według ogólnych zasad powinno mu także przysłużać prawo usuwać od urzędowania.

Prezydujący podnosi tę uwagę do powyższego wniosku, że należy odróżniać naturalny a poruczony zakres działania zwierzchności gminnej. Co do naturalnego zakresu działania możnaby wysłuchywać naprzód reprezentacyę gminy, lecz żadną miarą co do zakresu poruczonego.

Jeden z członków komisyi podaje do powyższego wniosku poprawkę: *że władza obwodowa może przy zaniedbywaniu się zwierzchności gminnej w obowiązkach naturalnego zakresu działania po wysłuchaniu reprezentacyi gminnej, w innych zaś razach bez tego wysłuchania postanowić usunięcie zwierzchności gminnej z urzędu.*

Poprawka pozostaje w mniejszości. Wniosek przeciwny przyjęła komisya większością głosów.

Z wyjątkiem tej jednej zmiany przyjęto powyższy paragraf jednogłośnie.

Na tem zamknęło się posiedzenie o $2^1/_2$ godzinie po południu.

Lwów, 1. grudnia. Pełniący służbę w Węgrzech c. k. respicyent straży finansowej, Jan Litwinowicz, poświęcił na utworzenie galicyjskiego korpusu ochotników kwotę 46 zł. 20 c. w. a.

Lwów, 29. listopada 1859.

(Rozporządzenia względem prasy.)

Wiédeń, 30. listopada. *Gazeta wiédeńska* z 29. listopada ogłasza następujące rozporządzenie ministrów spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, policyi i naczelnej komendy armii z dnia 27. listopada 1859, zawierające niektóre dodatkowe postanowienia do powszechnego porządku prasy, z 27. maja 1852, (nr. 122 d. u. p.):

W moc najwyższego upoważnienia z 25. listopada 1859 rozporządzają ministrowie spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, policyi i naczelnej komendy armii dla wszystkich bez wyjątku krajów koronnych:

§. 1. Osobne pozwolenie (koncesya) potrzebne według §. 10 ustawy o prawie do wydawania pisma peryodycznego,, zlane być może przez ministeryum policyi, a w Pograniczu wojskowem przez naczelną komendę armii w porozumieniu z ministerstwem policyi — po zgonie wydawcy także na jego wdowę lub innych spadkobierców, jeśli w tej mierze niezajdzie trudność szczególna.

§. 2. Skutki prawne każdego według §. 22 ustawy o prasie danego ostrzeżenia wydawcy pisma peryodycznego uważać należy za niebyłe, jeśli od czasu wydania tego ostrzeżenia dwa lata już upłynęły, a w przeciągu czasu tego nie popełniono ani osnową tego pisma peryodycznego żadnej karygodnej czynności, ani nienastąpiło już dalsze ostrzeżenie.

§ 3. Gdyby jakie pismo peryodyczne ogłosiło takie doniesienia lub przytoczyło korespondencye zasadzające się choćby i na samych tylko pogłoskach, a coby podane być mogły do wiadomości powszechnej w skutek tylko uchybienia powinności służbowej przez piastującego jaką posadę publiczną, lub w razie popełnionej czynności karygodnej według powszechnego kodexu karnego, natenczas, gdyby niewymieniono tego, który pierwszy wiadomość tę podał, należy pociągnąć do odpowiedzialności według §§. 39 i 40 ustawy o prasie i wszystkich innych odpowiedzialnych (według §§. 34—36 tejże ustawy) na treść pisma peryodycznego.

§. 4. Do takiej samej odpowiedzialności i kary pociągnąć należy rzeczone osoby i wtenczas, jeśli jakie pismo ogłasza wiadomości fałszywe, zmyślone lub poprzekręcane, tudzież gdyby podano do wiadomości, jakie dokumenta przypisywane fałszywie jakiej osobie lub zwierzchności, chociażby powoływano się w tej mierze na pogłoski, i któreby wprawdzie nie zarzucały nikomu jakiej czynności karygodnej według powszechnego kodexu karnego, lecz mogłyby szkodzić komu w jego stosunkach społeczeńskich lub publicznych, tudzież wystawić go na pośmiechowisko, lub coby narażały rząd, zwierzchność publiczną albo powagę urzędową szczególnego organu rządowego, przyczyniały się do zaburzenia spokojności publicznej i porządku, lub podkopywały zaufanie do rządu.

§. 5. Rozporządzenie to wchodzi w moc obowiązującą od dnia ogłoszenia.

— Ministeryum spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministerstwem policyi, rozporządziło, że przypuszczeni być mogą do przysięgi i mianowani sędziami politycznemi wszyscy ci kandydaci, którzy dobrze złożyli egzamina sędziego policyjnego, i rok dwudziesty czwarty ukończyli.

Hiszpania.

(Raporta z wyprawy hiszpańskiej.)

Urzędowe wiadomości, ogłoszone w Madrycie dnia 26. b. m. w senacie, kongresie i na giełdzie, opiewają jak następuje:

Dywizya przedniej straży pod rozkazami jenerała Echague, odpłynęła dnia 18. b. m. z Algiesiry do Ceuty, a według telegraficznej depeszy z wieczora 8. godziny tego samego dnia odpłynął już cały pierwszy korpus afrykańskiej armii.

Naczelny wódz armii przesłał następujący raport do ministra wojny:

„Kadyx, 19. listopada. Komendant pierwszego korpusu donosi mi w swojej telegraficznej depeszy z dnia dzisiejszego 8 godziny rano z obozu nad Serallo pod Ceutą: Zdobyłem tę pozycyę i fortyfikuję ją. Te działania opoźniły się nieco, gdyż stan morza prze-

skazał wojsku lądować tak prędko jak się spodziewałem. Przedsięwziąłem rekonesans, zwiedziłem wszystkie wzgórza panujące nad Serallo i właśnie zajmuję się wyborem tych, które jeszcze należy obwarować. Słaby ogień Maurów ranił 1 żołnierza. Maurowie nacierali nielicznie w pojedyńczych tylko oddziałach, które ustępowały za posuwaniem się naszych terajlerów. To jest wszystko, co donieść Waszej Excelencyi mam, dla zawiadomienia Jej Mości Królowy."

Do *Indépendance* piszą z Madrytu pod dniem 21. listopada, że burza na morzu dnia 18. niesłychanie utrudzała wylądowanie przedniej straży hiszpańskiej wyprawy pod dowództwem jenerała Echague w Ceucie i trwała do 8. godziny wieczór. Echague założył główną swoją kwaterę nad Serallo w pobliżu Ceuty, gdzie niedawno jeszcze stali Maurowie. Maurowie odstąpili odstrzeliwając się słabo, przyczem jeden tylko z Hiszpanów otrzymał ranę. Od dnia 18. pogorszało się powietrze co raz bardziej. Trzeci w Maladze stojący korpus wyprawy, pod komendą Ros de Olano, który ma wyruszyć na Tetuan a wylądować na przylądku Negro, dotąd jeszcze dla panującej burzy nie mógł odpłynąć. Pierwszy korpus wyruszyć ma na Tangier, który najpierwej chcą bombardować. Jenerał Prim wyruszył z rezerwą dnia 21. rano z Antaguezy do San Roque, gdzie będzie oczekiwać dalszych rozkazów. Z marokańskich portów Oceanu odpłynęli Europejczycy do Europy z obawy, że Hispanie bombardować będą te porta. Sklepów chrześcian, którzy odpłynęli, strzeże regularne wojsko marokańskie, gdyż rząd ściągnął już tłumy uzbrojonych beduinów, którym w tym względzie nie wiele można zaufać. W Tangierze i Rabacie pracują Maurowie pod dyrekcyą Europejczyków dzień i noc nad wzmocnieniem fortyfikacyi.

Anglia.

(Telegraf z Ameryki do Petersburga.)

Londyn, 27. listopada. Do *Morning Post* piszą z Hamburga pod dniem 12. listopada: Rosyjski rząd przyzwolił na zaprojektowane założenie telegraficznej liny między Petersburgiem a Nowym Jorkiem. Według nowego planu pociągniętą będzie lina na San Francisco i Nowy Archangel wzdłuż amerykańskiego wybrzeża aż do gościńca Behringa, dalej na Amur do Irkucka i Niżnego Nowogrodu aż do Moskwy, zkąd nastąpi elektryczne połączenie z Petersburgiem i innemi krajami Europy.

Francya.

(Telegraf do Algieryi. — Wiadomości bieżące. — Odosobnienie cmentarzów. — Węgle kamienne. — Przygotowania na wyprawę chińską.)

Paryż, 27. listopada. Francuski rząd zawarł z pewnem towarzystwem traktat względem założenia podmorskiego telegrafu przez śródziemne morze między Marsylią albo Toulonem a Algierem. Lina musi być założona do 31. grudnia 1859 r. Koszta w sumie 2 milionów franków mają być spłacone w ten sposób, że połowa zostanie zapłaconą w tydzień po ukończeniu dzieła a druga połowa w czterech ratach od roku do roku.

— *Constitutionnel* donosi, że szkoła politechniczna, która dotychczas umieszczona była w bardzo niezdrowej części miasta i między wązkiemi ulicami, będzie przeniesiona na plac tak zwany „Trocadero". Koszta wyniosą kilka milionów, których jedną część będzie można pokryć sprzedaniem gruntów należących do szkoły politechnicznej.

— Po rok 1848 zajmowało się ministeryum wojny tem, że dla każdego pułku kazało w służbowych książeczkach żołnierzy wydrukować krótką zwięzłą historyę pułku, i pracę tę poruczyło hrabi Brahaut. Rewolucya przerwała dalsze wykonywanie tego planu. Teraz będzie ten plan na nowo rozpoczęty i każdemu żołnierzowi doręczą książeczkę z historyą jego pułku.

— Rozumie się samo przez się, piszą dzienniki paryskie, że z powiększeniem Paryża nastąpi także zamknięcie dotychczasowych cmentarzy. Miasto zakupiło już nato przestrzeń w Vitry w pobliżu lugduńskiej kolei żelaznej. Teraz wydano także rozkaz, ażeby na założenie cmentarza przyrządzono terytoryum w lesie Bondy, który osobną drogą szynową zostanie połączony z wschodnią koleją żelazną.

Kwestya kamiennego węgla, pisze *Constitutionnel*, nabyła od ostatnich politycznych wypadków wielkiego znaczenia; kwestya czysto-ekonomiczna zmieniła się w kwestyę czysto-polityczną, odkąd Anglia oświadczyła, że węgle kamienne uważać można za kontrabandę wojenną. Francya spotrzebowała w ciągu upłynionego roku 118 milionów cetnarów, to jest: 64 milionów własnej produkcyi i 54 milionów cetnarów węgla sprowadzanego z zagranicy. Jeżeli zatem Francya prawie połowę potrzebnego węgla sprowadzać musi z zagranicy (Anglii, Belgii i Prus), cóż miałaby począć w razie wojny. *Constitutionnel* nagli, ażeby forsowano własną produkcyę.

Jenerał Montauban, który jak wiadomo objąć miał naczelne dowództwo w chińskiej wyprawie, zatrzyma swoję komendę w Rouen aż do końca miesiąca. Odjazd jeneralnego sztabu wyprawy nastąpić ma na początku stycznia. Transport wojska zaś nastąpi z rozmaitych portów w dniach od 15. do 25. grudnia. Minister finansów przeznaczył kilku urzędników skarbu państwa i administracyi podatkowej, którzy mają odejść z wyprawą na Chiny. Niektórzy urzędnicy i robotnicy cesarskiej drukarni biorą także udział w wyprawie. Minister marynarki mianował komisyę z lekarzów marynarki, która ma ułożyć dla żołnierzy przepisy sanitarne. Te przepisy zostaną drukowane i między żołnierzów armii wyprawy rozdane.

Szwecya i Norwegia.

(Przybycie Króla do Chrystyanii. — Czynności sejmowe.)

Chrystyania, 22go listopada. Jego Mość Król przyjechał tu wczoraj po południu; tłumy ludu zgromadzonego przy stacyi żelaznej kolei i na ulicach powitały go głośnem „hurra!"

Punkt 3. §. 14. ustawy zasadniczej opiewa:

„Wicekról mieszkać ma w kraju i nie wydalać się za granicę na czas dłuższy jak 3 miesiące w roku." Rząd przedłożył zatem Storthingowi wniosek, który proponuje, ażeby słowa: 3 miesiące zmienić na 6 miesięcy.

Konstytucyjny komitet uchwalił jednogłośnie doradzać Storthingowi przyjęcie wniosku: że ministrowie nie głosując i nie biorąc udziału w publicznych obradach mogą uczęszczać na posiedzenia Storthingu, na tajne posiedzenia zaś wówczas tylko, jeżeli na to zezwoli Thing. Większość konstytucyjnego komitetu oświadczyć się miała za rocznemi sesyami Storthingu. Dotąd bywały tylko co trzy lata.

Turcya.

(Akt sądowy w sprawie spisku.)

Gazeta wied. podaje z ogłoszonej w Konstantynopolu urzędowej broszury (o 52 stronnicach) zawierającej wywód procesu w sprawie spisku z 17. września — wstęp taki:

„Akt sądowy w sprawie osób zawikłanych w spisku z 17. września, przedłożony przez rząd do cesarskiej sankcyi Sułtana.

Dnia 16. miesiąca Sefer (13. września) we środę, zawiadomiono rząd cesarski o tem, że niektórzy mieszkańce sprzysięgli się na obalenie istnącego porządku publicznego. Nakazano niezwłoczne ich przytrzymanie, a następnie odwieziono aresztowanych z pomieszkania zosobna lub po dwóch razem do koszar w Kuleli, i tam ich pod strażą osadzono.

W koszarach tych przystąpiła też osobna komisya do śledztwa i do przesłuchania obwinionych i ich kontrontowania. Wszystkie informacye przedsięwzięto w sposób dokładny, i nie zaniedbano dochodzić najmniejszych nawet szczegółów, jeśli tylko wchodziły w zakres tej sprawy.

Mianowany w tej mierze trybunał sądowy rozpoznawał pilnie wszystkie akta. Z przeglądu tego okazało się, że liczba spiskowych wynosiła 41, tudzież że właściwym szefem sprzysiężonych był niejaki Szeik Achmet z prowincyi Sulejmajne, który obecnie przebywa w „medresse", zakładzie Sułtana Bajasyda w Konstantynopolu.

Człowiek ten powziął plan sprzysiężenia jeszcze przed pięcią lub sześcią miesięcy. Powiodło mu się też zjednać do swoich zamiarów czerkiesa Hussein Baszę, Dżawera Dem Baszę, majora Rasim Beja i urzędnika artyleryi Arif Beja, a oprócz tego podmówił kilkudziesięciu ludzi zdeterminowanych na wszystko, i z których około dwudziestu przeznaczono do służby szczegółowej. Musieli wycisnąć pieczęć swoją na oświadczeniach pisanych po większej części własnoręcznie przez Achmeta, a w których między innemi i to przychodziło, że przystępujący do spisku poddaje się pod rozkazy szeika, i że gotów jest do wszelkiej ofiary. Zamiarem sprzysiężenia było podburzenie ludności i armii przeciw państwu, i obalenie istnącej formy rządowej.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Paryż, 29go listopada. Słychać z pewnością, że zaproszenia na kongres odeszły dziś zrana; kongres ma się zebrać w pierwszych dniach stycznia. — Urzędowy *Giornale di Roma* potwierdza, że reformy są już w toku, ale dodaje zarazem, że dzienniki zagraniczne podały przesadne w tej mierze doniesienia.

Paryż, 30. listopada. Pułki 101 i 102 odpłynęły wczoraj z Tulonu do Chin. — *Monitor* potwierdza, że zaproszenia na kongres wyprawiono już wczoraj do mocarstw, które mają brać w nim udział.

Turyn, 28. listopada. Sir Layard odjechał ztąd do Medyolanu. — Tutejsze dzienniki utrzymują, że pan Desambrois wysłany będzie w charakterze pełnomocnika na kongres.

Jak donoszą z Neapolu, nadeszła już tam z Walony pierwsza depesza nowo założonym telegrafem.

Berlin, 29. listopada. Słychać, że minister wojny Bonin podał się do dymisyi i otrzymał ją. Pogłoska mieni jenerała Hormanno jego następcą.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 2 grudnia.

Hotel rosyjski: PP. Hr. Kalinowski Wład., z Bakowiec.
Hotel europejski: Bal Franc., z Tuligłów.
Hotel Langa: Tempus Ferd., c. k. major, z Gródka.
Hotel Kuhna: Cichaczewski Kazim., z Uherzec.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 2 grudnia.

PP. Schloyssnig Teodor, c. k. pułkownik i Gontard Henryk, c. k. major, do Gródka. — Jaworski Baz., do Skolego. — Orzechowski Walentyn, do Kamionki strumiłowej. — Barański Kar., do Chłopczyc. — Łodyński Stanisław, do Milatyna. — Głogowski Artur i Mastaj Jan, c. k. poruczn., do Bojańca.

TEATR.

Dziś na scenie niemieckiej na dochód komika p. Bergera: **„Der Betyar,"** dramat ze śpiewami w 5 oddziałach z węgierskiego.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 1. grudnia.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	318.52	+ 2.0°	90.9	południowy sł.	pochmurno
2. god. po poł.	318.32	+ 5.2°	88.9	południ.-zach. „	„
10. god. wiecz.	320.33	+ 1.0°	81.8	zachodni „	„

W nocy śnieg. Ilość dészczu 0.'''38.

Kurs lwowski.

Dnia 2. grudnia

		gotówką zł.	gotówką c.	towarem zł.	towarem c.
Dukat holenderski	wal. austr.	5	80	5	86
Dukat cesarski	„ „	5	84	5	89
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	9	98	10	13
Rubel srebrny rosyjski	„ „	1	91	1	94
Talar pruski	„ „	1	86	1	89
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne za 100 złr.	bez kuponów	82	50	83	25
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	72	8	72	83
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	77	45	78	30

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 2. grudnia.

1. Dług publiczny. *A. Państwa.* W walucie austryackiej po 5% za 100 zł. —.— Z pożyczki narodo. po 5% za 100 złr. 78.35 Z roku 1851 serya B. po 5% za 100 zł. —.— Z konwersyi kuponów po 5% za 100 zł. —. z roku 1854 za 100 zł. —.—. — Losowane obligacye dawnego długu państwa: po 5% za 100 zł. —.—; po 4½% za 100 zł. — —; po 4% za 100 zł. Metaliki po 5% za 100 zł. 72.45; po 4½% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.—. po 3% za 100 zł. —.—; po 2½% za 100 zł. —.—; po 1% za 100 zł. — —. Przeznaczone do losow.: z r. 1834 za 100 zł. —.—; z r. 1839 za 100 zł. —.— —.—. Przeznaczone do losowania obligacye dawnego długu państwa w kraju uprocentowane: po 3% za 100 zł. — —; po 2½% za 100 zł. —.—; po 2¼% za 100 zł. — —; po 2% za 100 zł. — —; po 1¾% za 100 zł. — —. Przeznaczone do losowania obligacye dawnego długu państwa za granicą uprocentowane: po 5% za 100 zł. — —; po 4½ za 100 zł. — —; po 4% za 100 zł. — —. *B. Krajów koronnych.* Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —.—; Węgier —.—; Banatu Temeskiego, Kroacyi i Slawonii —.—; Galicyi —.—; Bukowiny —.—; Siedmiogrodu —.—; innych krajów koronnych —.—; z klauzulą losowania w roku 1869 —.—. Lombardo-weneckiej pożyczki z roku 1850 po 5% za 100 zł. —.

2. Akcye. Banku narodowego sztuka 905.—; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 203.60; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —.—; półn. kolei Cesarza Ferdynanda za 1000 zł. —; towarzystwa kolei żelaznej państwa —.—; zachod. kolei Cesarzowej Elżbiety po 200 zł. za 100 zł. (50%) wpłaty —.—; połud.-półn.-niemieckiej kolei komunik. —.—; kolei Cisy po 200 złr. m. k. —.—; lomb.-weneck. kol. żelaz. —.—; wsch. kolei Cesarza Franciszka Józefa —.—; austr. towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju po 500 złr. —.—; Lloyda w Tryeście po 500 złr —.—.

3. Listy zastawne. Banku narod. w mon. konw.: na 12 miesięcy po 5% za 100 zł. —.—; na 6 lat po 5% za 100 zł. —.—; na 10 lat po 5% za 100 zł. —.—; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. —.—.; w walucie austryackiej: na 12 miesięcy po 5% za 100 zł. —.—; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. —.—; galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.—

4. Losy. Instytutu kredyt. dla handlu i przemysłu sztuka —.—; towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju —.—; pożyczka miasta Tryestu za 100 zł. —.

Kurs wexlowy. Na 3. miesiące: Amsterdam za 100 holenderskich florenów —.—. Augsburg za 100 zł. połudn. niemieck. waluty 107.10. Berlin za 100 talarów —.—. Wrocław za 100 talar. —.—. Frankfurt n. M. za 100 zł. połudn. niemieck. waluty —.—. Genua za 100 lirów piemonckich —.—. Hamburg za 100 marko banko —.—. Lipsk za 100 talarów —.—. Liwurna za 100 lirów toskańskich —.—. Londyn za 10 funtów szterl. 124.50. Lugdun za 100 franków —.—. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Marsylia za 100 frank. —.—. Paryż za 100 fr. —.—. Praga za 100 zł. wal. austr. —.—. Tryest za 100 zł. wal. austr. —.—. Wenecya za 100 zł. wal. austr. —.—.

Na 31 dni. Bukareszt za 100 piastrów wołoskich —.—. Konstantynopol za 100 piastrów tureckich —.—. Wexlowe dyskonto banku narod. 5% —. procent od zaliczek banku narodowego na papiery publiczne 5% —.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 5.88, dukaty ces. pełnej wagi —.—, korony —.—, półkorony —.—.

PRZEGLĄD MIESIĘCZNY
stanu galicyjskiej kasy oszczędności

z dniem 30. listopada 1859.

Stan czynny.

Gotowizna	zlr. 153.967 kr. 56½ den. —	
Papiery publiczne: a) nieulegające kursowi i płatne za okazaniem	„ 747 „ 59 „ —	
b) „ „ z terminem najdłuższym sześciu miesięcy	„ 338.950 „ — „ —	
c) sprzedajne po kursie	„ 232.575 „ — „ —	
Zastawy: kwoty udzielone na papiery i monety z terminem najdłuższym dni 90	„ 297.144 „ 50 „ —	
Weksle: których termina nie nadeszły „ „ „ „	„ 64.960 „ — „ —	
Pożyczki hypot.: a) ziemskie	„ 1,852.385 „ 4 „ —	
b) miejskie	„ 791.081 „ 27 „ —	
Rachunek różnych osób: drobne należytości i niedobory		złr. 10.078 „ 50½ „ —

Stan bierny.

Wkładki na książeczki: było z końcem zeszłego miesiąca	złr. 3,325.280 kr. 9 d. —	
w m. b. włożyło 1029 stron . złr. 120.946 kr. 89 d. —		
„ „ „ wypłacono 505 stronom „ 93.666 „ 83 „ —		
Przewyżka wkładek	złr. 27.280 kr. 6 „ —	złr. 3,352.560 kr. 15 den. —
Zakłady publiczne na rachunkach ciągłych mają		68 563 „ 21½ „ —
Ogóły	złr. 3,731.810 kr. 96½ d. —	złr. 3,431.201 kr. 87 den. —
Odjąwszy sumę mniejszą od większej	„ 3,431.201 „ 87 „ —	
Przewyżka surowa stanu czynnego stanowiąca fundusz do rozliczenia się w końcu roku ze stronami z należnych im prowizyi	„ 300.609 „ 9½ „	

Lwów, dnia 30. listopada 1859.

Z Dyrekcyi galicyjskiej kasy oszczędności.

KRONIKA.

(Przestępstwa targowe.) Urząd targowy królewskiego miasta Lwowa skazał w ciągu od dnia 16. do 30. listopada b. r. następujące partye po części na kary pieniężne a po części na areszt i konfiskowanie podejrzanych przedmiotów, jakoto:

1) za podkupstwo 2 partye; 2) za nieupoważnione przekupstwo 4 partye, 3) za nieprzyzwoite postępowanie na targowicy 1 p., 4) za zaniechanie przepisów targowych 2 p., 5) za nieposłuszeństwo i opór w obec urzędu targowego 3 p., 6) za przestępstwo przepisów cymentowych 1. p. 7) Rozpoznawano po wszystkich sklepach i miejscach przedaży artykułów żywności miarę i wagę i rozpoznawano w obec miejskich lekarzy czy pomienione artykuły są zdrowe, zaś słodkie mleko rozpoznawano galaktometrem czy nie jest rozpuszczane wodą, nigdzie jednak nie znaleziono nic podejrzanego. Także rozpoznawano i ważono wszelkie pieczywo po wszystkich dzielnicach miasta i sklepach, a pieczywo okazało się dobre, lecz co do wagi mniejsze, co się w następującym numerze ogłosi.

(Posąg Królowej hiszpańskiej.) Nowy utwor sztuki wykonany w Rzymie wzbudził u znawców tamtejszych szczere podziwienie. Jestto posąg Królowej Izabeli hiszpańskiej wypracowany przez rzeźbiarza hiszpańskiego D. Gose Wilches. Pierwszy już model zachwycił wszystkich, lecz teraz poczyniono niektóre zmiany i odlano statuę gipsową. Królowa jest w postawie stojącej z berłem królewskim z wyrazem obrony. Berło trzyma w ręku prawem, i zasłania je płaszczem purpurowym wstrzymywanym ręką lewą w górę wzniesioną. Poruszenie jest umiarkowane. Wspaniałość wyrazu wiele na tem zyskuje, a nic nie traci piękność i lubość kobieca. Oblicza wyraz jest wydatny, a plecy i ramiona odpowiadają całej postawie. Płaszcz spada do nóg w przegubach wdzięcznych i bez wszelkiej przesady. Ozdoby nieliczne, lecz gustowne. Słowem, artysta hiszpański dokonał dzieła świetnie, i niezawiódł położonego w nim zaufania rządu, który go już dawniej mianował prezydentem akademii hiszpańskiej w Rzymie.

Dodatek tygodniowy Nr. 48.

przy dzisiejszej Gazecie zawiera:

1) Pismiennictwo w Galicyi. Do pismiennictwa w Galicyi z ostatniego dziesiątka lat, zapisy bibliograficzne. Rok 1849—1859. Litera D. (Ciąg dalszy).

3) Żupy solne w Galicyi i na Bukowinie. Wywar i przedaż soli w sierpniu 1859 i 1858.

3) Ceny drobnej przedaży żywności we Lwowie, w ciągu czwartej Dekady bieżącego stulecia. Wykaz dziesięcioletni od roku 1832 po koniec 1841.

4) Domaszów. Dokument z R. 1638, 1690 i 1784. Król Jan III. potwierdza Władysława IV. przywilej, którym Monasterowie Ś. Bazylego posiadanie pewnych gruntów, odprawianie praźników, wolność osadzenia poddanych zabezpieczone zostały, upoważniając zakonników wybierać sobie Ihumena.

Główny Redaktor **M. Szrzeniawa Sarlyni.**

Z c. k. galic. drukarni rządowej.